

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

17. Sensus multorum Scholasticorum in explicandis gratiarum divisionibus à sensu Patrum quam diversus sit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

ADIVVANTEM propriè locum habere respectu hominis jam volentis, studentis ac fatigentis bene vivere & cum concupiscentijs dimicare. Nam nisi infirmitas voluntatis adjuvetur, nihil eorum quæ voluit perficere potest, juxta illud Augustini in Psalmos: *Bene facit Dominus aversum convertere, pugnantem ADIVVARE, vincentem coronare.* Et illud in fragmentis sermo-
In Psal. 149.
Fragm. 1. nom de præcepto continentis: *Contine teipsum, iussio est, præcepto est, audiendum est, faciendum est: sed nisi Deus ADIVVET remanemus. Conamar quidem facere voluntate, & nititur aliquid voluntas, non presumat potestas, nisi ADIVVETUR infirmitas.*

Nec solum Augustini doctrina ista de gratia adjuvante propriè dicta respectu voluntatis jam volentis, currentis luctantisque fuit, sed eam sexcentis locis sanctus Fulgentius discipulus ejus expressit. Nos paucis ejus testimonijs contenti erimus. Nam in libro de Incarnatione & gratia: *Cuius gratia nobis & in-*
Lib. de Incarnat. & grat. v. ult.
inim bonæ voluntatis donatur ad fidem, & ipsi voluntati ADIVVATORIUM tribuitur, ut quod bene vult bene operetur. Adjuvando videlicet infirmitatem ejus, ne in conatibus suis imperfectis cassa maneat & inanis. Et in libro de veritate præd-

Lib. de verit. præd. & grat. f. 33.
Ibid.

Ibid. f. 34.

Ibid. f. 61.

icationis & gratia: *bonam voluntatem ipse gratis preparat, prædestinando, prout ipse loqui solet; gratis donat; ipse ADIVVAT, ipse consummat.* Et mox ait homines divina iustificacione preveniri, & ut accepta bona voluntate non decedant, OPITVLATIONE Dei, id est gratia opitulante seu adjuvante, profectum eus vel perseverantiam tribui. Et iterum in eodem libro paulo post: *Ipse enim & gratuita voluntati humana bonitatem donat, hoc est tribuit primam bonam voluntatem, & bonam voluntatem in operibus ADIVVAT.* Et iterum: *Qui & voluntatem parentum ADIVVATORIUM donat.* Et adhuc aliquibus interceptis: *Ideo enim in nobis gratia Dei bonam & sic voluntatem, ut habeat quam in nobis ADIVVET, non solum volentem sed etiam operantem.* Multa ex eodem Sancto pro ista veritate, quam constanter illi tradit produci possent, si ista non sufficerent. Quibus consentit ad unguem sanctus

Bernardus, quando in libro de gratia & libero arbitrio dicit: *Conatus liberi arbitrii ex se sunt ad bonum si non ADIVVANTUR, nulli, si non ADIVVANTUR.*

Ex istis, quantum arbitror, liquidissimè patet, excitantem gratiam propriè respectu bonæ voluntatis esse statuendam, quatenus eam Deus gratia præveniente largitur, adjuvantem vero postquam jam bonæ voluntas homini data est qua jam cœpit velle recte vivere, proficere, permanere, rebellesque cupiditates GRATIA SVBSEQUENTE superare. Nam gratiam adjuvantem seu opitulantem non esse aliam quam illam jam supra dictam SVBSEQUENTEM, hoc est, quæ bonam voluntatem sequitur, tum ex prædictis manifestum est, tum disertis verbis idem sanctus Fulgentius docet: *Omne igitur bonum voluntatis & operis tunc potest esse potest homini si prævenientis gratia largiatur de-*
meffe potest homini si prævenientis gratia largiatur de-
tur eiusdemque gratia subsequenti opitulatione, id est.
 est gratia adjuvante servetur. Et in libro secundo ejusdem operis: *Voluntas qua in nobis dono Dei miserantis efficitur, ipsa tibi nobis ut bene operari valeat ADIVVATUR.* Et: *Sicut ad surgendum beneficio misericorditer prævenientis erigitur, sic ad perseverandum misericorditer subsequenti iuvamine custoditur.* Et post multa: *Non autem præveniendo illuminaretur arbitrium, seu voluntas, si non esset: nec subsequendo ADIVVARET, si illuminatum ad aliquid sibi bonæ cogitationis aut operis esse posset idoneum.* Et respectu ad gratiam excitantem seu prævenientem, itemque adjuvantem seu consequentem referri debet, quod ibidem breviter dicit: *Sine dono atque ADIVVATORIO Dei, nunquam potest bonum velle vel facere.* Donum est enim excitantis & prævenientis gratia qua velle donatur; adiutorium adjuvantis & subsequenti qua velle juvatur & custoditur. Et post multa iterum atque iterum eandem doctrinam inculcando inter cetera dicit, quod gratia voluntates hominum malis præveniendo mutat in bonas, ut impij & iniqui peccata dimittat: eademque bonas voluntates ADIVVANDO SVBSEQUITUR. Sed ad istas divisiones ex mente veterum percipiendas, ista plus quam satis.

CAPVT XVII.

Sensus multorum Scholasticorum in explicandis gratiarum divisionibus à sensu Patrum quam diversus sit.

Quæ cum ita sint, jam facile intelligit consequenter prudens lector, quam procul illi Scholastici, quos capite primo demonstravimus, ceterique non pauci qui cum ipsis eandem de divisionibus istis doctrinam tradunt, à mente veterum Patrum aberraverint. Nempe in nullo membro trium istarum divisionum, sensum eorum attingere, sed quas Patres illi prævenientes, isti e jam consequentes nominant; quas illi consequentes, isti prævenientes.

Quas illi operantes, isti cooperantes; quas illi cooperantes, isti operantes. Quas illi excitantes, isti adjuvantes; quas illi adjuvantes, isti excitantes. Ita enim omnia confusa sunt, ut Augustinum ac discipulos ejus, unde vera intelligentia divisionum istarum petenda erat, nec legisse videantur. Quod non est difficile breviter perspicuèque patefacere. Nam Scholastici illi prævenientes gratias & operantes & excitantes, omnes illas esse putant, quæ potentia voluntatis sive volenti sive jam volenti, sive

sive averſa ſive iam converſa, ſive infirma ſive perfectæ ad volendum actu faciendumque præviè tribuuntur. Ex quibus tamen ſola illa præveniens, operans, excitans, in antiquorum ſenſu eſt, quæ ex nolente volentem, ex averſam converſam, ex injuſta juſtam facit. Subſequentes vice verſa, cooperantes, ac ſubſequentes Scholaſtici nominant gratias illas omnes, quæ poſt indeliberatos motus voluntati inaniſſos in efficiendum conſenſum voluntatis, ſive primum, ſive quolibet alios per totam vitam cum ipſa potentia voluntatis influunt & concurrunt. Cum tamen Patres nullas gratias ſubſequentes, aut cooperantes, aut adjuvantes vocent, quæ cum potentia voluntatis ſeſe primum à tenebris ad lumen, à creatura ad creatorem, ab injuſtitiâ ad juſtitiâ convertentes, ſive præveniendò, ſive comitando ac ſimul influendo concurrunt. Omnis enim iſta gratia, qualiſcumque fuerit, ſive eadem omnino cum ea quæ potentiam voluntatis prævenit eam excitando, ſive diverſa, non niſi præveniens, operans, excitans dicitur: Omnis alia quæ volentibus & currentibus datur, ſive præviè incidat ſuſcitando voluntatem, ſive ſimul in conſenſum influendo concurrat, ſubſequens, cooperans, & adjuvans appellatur. Diſtinctio enim iſta gratiarum iſtarum, quam Scholaſtici invenerunt: ut reſpectu ejuſdem conſenſus voluntatis, una vocetur præveniens, operans, excitans, quæ videlicet conſenſum præeundo, potentiam voluntatis excitet & quali gravidam faciendò, ad præſtandum ip-

ſum conſenſum præparet; alia vero ſeu ipſa eadem, quatenus cum eadem voluntate ſimul in iſtum conſenſum aut actum influat, ſubſequens, cooperans, adjuvans nominetur, antiquis iſtis Patribus incognita eſt. Nam ſive præparet ad conſenſum, ſive ſimul influat in conſenſum, ſemper ab eis dicitur ac dici debet præveniens, operans, excitans. quando primo bonam voluntatem nolentibus donat: & vice verſa, ſemper ſubſequens, cooperans, adjuvans dicenda eſt, quando arbitrij jam volentis comitum ſubſequendo, & cooperando adjuvat. Etenim in iſtorum Patrum ſcriptis doctrinaque inauditum eſt, veram gratiam Chriſti, hoc eſt gratiam quam præter intellectus illuſtrationes ad ſectendam emolliendamque voluntatem Chriſtus per crucem ſuam hominibus dedit, ita in potentia hæere voluntatis otioſam, ut alia ſit opus gratia, quæ potentia voluntatis ad conſenſum præſtandum adjuvetur; ſed illa ipſa gratia quæ potentiam voluntatis ad agendum præeundo ſuſcit in conſenſum influendo (eo modo quo gratia influere debet) cum ipſa voluntate concurrat, idque tam reſpectu primi motoris bonæ voluntatis, quam omnium tota vita ſubſequentium, pariter locum habet. Nec enim alia de cauſa gratia Chriſti reſpectu voluntatis datur, niſi ut ad conſenſum elicendum ſimul cum voluntate influente concurrat, quod ſine prævia potentia excitatione ſeu ſuſcitatione & quali præparatione fieri nequit.

CAPVT XVIII.

Gratia præveniens, ſubſequens; operans, cooperans; excitans, adjuvans; generalius quandoque uſurpantur à Patribus, ſenſu tamen etiam à Neotericis diverſo.

HOC tamen etiam fatendum eſt, antiquos illos Patres, etſi, quando illas gratias præveniendam & ſubſequentem, operantem & cooperantem, excitantem & adjuvantem tanquam oppoſita membra dividunt, ſic eas accipiant ut diximus, alias tamen quando de iſtarum diſiſionum proprietate non curant, ſed ſolam iſtorum nominum ſequuntur Etymologiam, in ſignificatione longè latiori iſta vocabula uſurpare. Ex quo fit ut præveniens gratia ſubinde accipiatur pro omni actuali gratia, quæ in hac vita datur, non ſolum ut velimus aut credamus, ſed etiam ut bene divinatorum mandatorum obſervatione vivamus. Et ſic opponitur gratiæ ſubſequenti in altera vita: Prævenit autem gratia, inquit Auguſtinus, ut ſanemur, quia & ſubſequetur, ut etiam ſanati vegetemur. Prævenit ut vocemur, ſubſequetur ut gloriſicemur. Prævenit ut piè vivamus, ſubſequetur ut cum illo ſemper vivamus. Vbi vides quod ſanari & piè vivere tri-

buantur gratiæ prævenienti, cum utrumque per totum decurſum præſentis vite duret; unde ei opponitur vegetatio jam ſanati hominis & perpetua vita cum Deo, hoc eſt, prout in ſecundo membro dicit, glorificatio. Hoc etiam ſere modo Synodus Tridentina præveniendam gratiam generatim accipit quando dicit: Si quis dixerit ſine præveniente Spiritu ſancto inſpiratione atque eius adiutorio hominem credere, ſperare, diligere, aut poenitere poſſe ſicut oportet. Nam & ſperare, & diligere, & poenitere prævenienti gratiæ aſcribuntur. Quanquam, ut verum fatear, etiam propriè hoc loco accipi poſſit; quemadmodum & ille locus Concilij Arauſicani, non minus propria quam generali ſignificatione accipi poſſit: Ut nullus poſtea aut diligere Deum ſicut oportet, aut credere in Deum aut operari propter Deum, quod bonum eſt poſſit, niſi gratia cum & miſericordia divina prævenierit. Generalis enim erit ſignificatio, ſi gratia etiam illa per quam operamur, præveniens appelletur: ſpeciali,

Trid. ſeſſ. 6
cap. 3.

Conc. Arauſ.
cap. 25.